1. AMAÇ: ..... Hastanesi'nde ilaç hatalarının önlenmesi, stratejilerin belirlenmesi, ilaç kullanım sürecinde tüm safhalarda görev alan sağlık bakımı sunanların rollerinin belirlenmesi, ilaç hatalarında ve istenmeyen olaylarda izlenecek uygulamaların ve güvenli ilaç uygulama kurallarının işleyişini düzenlemeyi amaçlar.
2. KAPSAM: Hekim, Hemşire, Eczacı ve Yöneticiler
3. KISALTMALAR
4. TANIMLAR
4.1 Ters Etki: İnsanda, ilaç kullanımıyla ilgili ortaya çıkan herhangi bir yan etkiye denir.
4.1.1 Yanlışlıkla ya da bilinçli olarak uygulanan doz aşımı sonucunda oluşan 'ters etki'
4.1.2 İlacın kullanım amacını kötüye kullanma sonucunda ortaya çıkan 'ters etki'
4.1.3 Kullanılan ilacın kesilmesinden dolayı ortaya çıkan 'ters etki'
4.1.4 Beklenen bir farmakolojik etkinin oluşmaması sonucunda ortaya çıkan 'ters etki'
Ters etki' rapor eden kişinin, ters etkinin uygulanan ilaçtan kaynaklandığına ya da ilacın bu ters etkide rolü olduğuna dair kesin bir yargıya vardığı anlamına gelmez.
4.2 Beklenen Ters Etki: İlaçların Sağlık Bakanlığı'nca onaylanmış prospektüslerinde belirtilen ters etkilerdir.
4.3 İlk Raportör: Ters etkiyle ilgili bilgi veren ilk kaynaktır.
4.4 Ani Ters Etki:Oluştuğu anda insan hayatını tehdit eden ters etkilerdir. Ölüme yol açan ters etkiler bu kapsamda yer almaz.
4.5 Tehlikeli Ters Etkiler:Oluştuğunda aşağıdaki sonuçlara yol açan deneyimlerdir.
4.5.1 Ölüm
4.5.2 İnsan hayatını tehdit eden ters etki oluşması
4.5.3 Hastanın oluşan ters etki sonucunda hastaneye yatırılması
4.5.4 Hastanın, ters etkiye bağlı olarak hastanede kaldığı sürenin uzaması
4.5.5 Ciddi ya da bir türlü geçmeyen yetersizlik/sakatlık oluşması
4.5.6 Doğuştan gelen anormallik / doğum hatası (fetüste oluşanlar dâhil)
4.5.7 Doktor tarafından gerekli görüldüğü durumlarda, yukarıda belirtilen sonuçların oluşmasını engellemek için yapılan önemli tıbbi müdahaleler.
4.6 Beklenmedik Ters Etki: İlaçların Sağlık Bakanlığı'nca onaylanmış prospektüslerinde belirtilmeyen ters etkilerdir. Şiddet veya önem açısından, beklenen ters etkilerden farklı olan ters etkileri de içerir. Ters etkiler, belirli bir ilaca göre değil de ilaç sınıfına göre tanımlandığı için, ilaca bağlı ters etkiler 'beklenmedik' olarak nitelendirilir. Prospektüste, oluşabilecek ters etkinin ölümle sonuçlanabileceği belirtilmiyorsa, ters etkiden kaynaklanan ölümler beklenmedik olarak nitelendirilir.
4.7 İlaç Hatası: İlacın, sağlık çalışanları, hasta ve yakınının kontrolünde olduğu sırada yanlış ilaç kullanımına veya hastanın zarar görmesine sebep olabilecek tüm olaylardır.
4.8 İlaç Kullanım Sistemi:
Güvenli, efektif, uygun ve etkili ilaç kullanımı için dokuz doğrunun sağlanmasıdır. Bunlar;

- 1. Doğru ilaç,
- 2. Doğru doz,
- 3. Doğru hasta,
- 4. Doğru zaman,
- 5. Doğru yol,
- 6. Doğru ilaç şekli,
- 7. Doğru form- Doğru kayıt,
- 8. Doğru etki,
- 9. Doğru veriliş süresi.

5. SORUMLULAR
Tüm sağlık hizmetleri sınıfı personel
6. FAALİYET AKIŞI
İlaç kullanım aşamalarında görev alan sağlık çalışanlarının sorumlulukları belirlenmiştir. Bölümlere göre bu sorumluluklar;
6.1 İdareciler
6.1.1 Bakım ve organizasyon ihtiyaçlarına göre ilaçların temini, seçimi, saklanması hakkında karar verirler.
6.1.2 Çalışanların eğitimi ve gelişimini sağlarlar.
6.2 Doktorlar
6.2.1 Uygun ilaç tedavisine karar vererek uygun ilacı seçer ve order ederler.
6.2.2 Hastaların klinik durumlarını izleyerek ilacın etkilerini değerlendirir; gerekli durumda ilacın seçimi, sıklık ve süreyi yeniden gözden geçirirler.
6.2.3 İlaçların temini, saklanması- depolanması, hazırlanması, doğru etiketleme, doğru zamanlama ve

hatasız dağıtımını sağlarlar.

6.3 Eczacılar

6.3.1 Yeni ilaç tedavileri hakkında diğer uzmanlara bilgi sağlarlar

6.4 Hemşireler

6.4.1 Doktorun order ettiği ilaçları hazırlar ve doğru ilacın doğru hastaya doğru dozda doğru zamanda doğru yoldan uygulanmasını sağlarlar.
6.4.2 Hastanın alerjik durumu ve ilaç yan etkilerini gözlemlerler.
6.4.3 Uygulanan ilacın etkilerini izler ve Hemşire Gözlem Formu'na kaydeder.
6.4.4 Uygulanan ilaç hakkında hastayı bilgilendirirler.

6.5 İlaç Hatalarının Gruplandırılması

İlaç hataları aşağıda belirtildiği şekilde gruplandırılmıştır;
6.5.1 Order Hataları
6.5.2 Sistem Hataları
6.5.3 Eczaneden Kaynaklanan Hatalar
6.5.4 Uygulama Hataları

6.6 İlaç Hatalarının Önlenmesi

İlaç hatalarının önlenmesi konusunda stratejiler belirlenmiştir.
6.6.1 Hemşirelere farmakolojik bilgi, ilaç uygulama ve prosedürler konusunda hizmet içi eğitim verilir.
6.6.2 Yeni göreve başlayan hemşirelerin politika ve prosedürlere uygun olarak ilaç uygulamaları, proses liderleri, hemşireler tarafından sürekli olarak kontrol edilir.
6.6.3 İlaçlar hastaya uygulanmak üzere doktor orderına göre hazırlanır. Pediatrik ilaçlar için Acil Kullanılabilecek İlaçların Çocuk Dozları listesinden yararlanılır.
6.6.4 Hemşire ve doktorlar için servislerde ve doktor odalarında ilaç rehberi (vademecum) mümkün olduğunca ilaç hazırlama yerlerine yakın bulundurulur.
6.6.5 Yeni bir ilacın kullanımı söz konusuysa doktor ve hemşireler bu konuda bilgilendirilir.
6.6.6 Orderlar okunaklı bir şekilde yazılır.
6.6.7 Orderlardaki kısaltmalara dikkat edilir.
6.6.8 İkili kontrol sistemiyle tedavi planı ve orderlar karşılaştırılır.
6.6.9 Sözlü orderlar orderı alan kişi tarafından yazılı hale getirilerek tekrarlanır; ilacın adı ve dozajı harflerle kodlanarak söylenir. Servis hekimleri doktor direktif formuna orderı geçirir.
6.6.10 İlaçlar güvenli bir şekilde muhafaza edilmektedir. İlaç alınırken gün sonunda düşüm yapılmasına dikkat edilir.
6.6.11 Yüksek riskli ilaçların üzerine kırmızı etiketler yapıştırılır.
6.6.12 İlaçların bozulmasını engellemek için, ilaçların saklandığı oda ve soğutucuların ısısı sürekli kontrol edilerek oda ısısının 25 0C'nin altında, buzdolabı ısısının 2–8 0Colması sağlanır ve Isı Ve Nem Takip Formu'na kaydedilir.
6.6.13 Uygulama öncesi ilacın etiketi iki kez kontrol edilir ve etiketi okunmayan ilaç kullanılmaz.
6.6.14 İlaç hazırlama alanları iyi ışıklandırma, sessizlik ve temizlik bakımından uygun dizayn edilir.
6.6.15 Eczanedeki ve katlardaki tüm ilaç stoklarının miat kontrolleri yapılarak ilk gelen ilk çıkar ilkesine uygun depolanır ve kullanılır.
6.6.16 Narkotik ve psikotrop ilaçlar cep depolarında ve eczane deposunda özel bölümlerde bulundurulur ve bir şahit eşliğinde, order edilen miktarda ilaç alınabilir.
6.6.17 Buzdolabında saklanan ilaçlar hastaya kullanılıyorsa açılma tarihi üzerine yazılarak etiketlenir.
6.6.18 Hastanın kendisine ait evden getirdiği ilaçlar varsa alınarak üzerine hastanın adı yazılır, tedavi saatlerinde uygun dozları hemşire tarafından hastaya verilir.
6.6.19 Hasta, ilaç uygulama sürecinin aktif bir parçası olarak kabul edilerek güvenli ilaç kullanımı konusunda eğitilir; endişeleri açıklanarak soru sorma konusunda cesaretlendirilir. İlaç ve besin etkileşimi konusunda bilgilendirilir.

7. İLGİLİ DÖKÜMANLAR

7.1. Hemşire Gözlem Formu
7.2. Isı Ve Nem Takip Formu
7.3. ECZANE İŞLEYİŞ PROSEDÜRÜ
7.4. YÜKSEK RİSKLİ İLAÇLARIN YÖNETİM PROSEDÜRÜ
7.5. AKILCI İLAÇ KULLANIM VE YÖNETİM PROSEDÜRÜ
7.6. İLAÇ YÖNETİM PROSEDÜRÜ